

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 6. 12. 2018

Číslo: Ročník 28 (2018), Číslo 4

Sekce: Okénko

Název článku: Severské historické romány

Autor: Jitka Jindřišková

Zdroj: <https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20180422>

Severské historické romány

Jitka Jindřišková

Poslední oblastí, na kterou se zaměříme v přehledu aktuálních trendů v severské literatuře, jsou historické romány. Tento oblíbený žánr má na Severu dlouhou tradici. Stačí vzpomenout na *Egyptana Sinuheta* Miky Waltariho, rozsáhlý román ze starého Egypta, v němž sledujeme spletité osudy lékaře Sinuheta. V češtině se dočkal až neuvěřitelných šestnácti dotisků. Nedávno se Waltariho historických knih opět ujalo nakladatelství Vyšehrad, které kromě *Egyptana Sinuheta* znovu vydalo i román *Jeho království*, zpracovávající příběh ukřižování Ježíše Krista. Je jen škoda, že Vyšehrad nevyužil této příležitosti k revizi nepochybně skvělých, nicméně bezmála 50 let starých překladů a poznámek Marty Hellmuthové.

Tradičněji pojaté historické romány dlouhodobě píše švédský spisovatel Jan Guillou. Ten se původně proslavil dvanáctidílnou špionážní sérií o Carlu Hamiltonovi, ale v českém překladu se objevila až *Křížácká trilogie (Cesta do Jeruzaléma, Templář, Království na konci cesty)*. Odehrává se ve 12. století a zpracovává životní pouť Arna Magnussona, který se v mladém věku vydává na křížovou výpravu. Trilogie byla přeložena do více než deseti jazyků a prodalo se jí na dva miliony výtisků. Většině čtenářů však zřejmě bude povědomější Guillouův aktuální projekt – desetidílná série *Velké století*, kterou u nás vydává nakladatelství Host. Světlo světa zatím spatřilo osm dílů, z toho šest je už k dispozici v češtině. Autor si prostřednictvím této série klade za cíl zpracovat románovou formou dějiny 20. století; každý díl věnuje zhruba jednomu desetiletí, někdy však děj plyne paralelně. Hlavními hrdiny jsou tři norští bratři (a později jejich potomci), kteří se společně vydávají na studia do německých Drážďan, ale po absolutoriu se jejich cesty rozdělí. To Guillouovi umožňuje do detailu popsat například stavbu bergenské dráhy, život v afrických koloniích nebo britskou společnost počátku minulého století. Nutnost propojit důležité historické události však vede k menšímu prokreslení charakterů, dějovým zkratkám a k ne zcela uvěřitelným zvratům. Pro autorovo vypravěčské umění však série patří k nejpůjčovnějším v českých knihovnách.

Žánr historického románu se v poslední době značně proměnil. Autoři čím dál častěji překračují dříve zapovězené hranice, inklinují k velmi otevřenému, až naturalistickému popisu a experimentují také po jazykové stránce. Jejich knihy mají ambici vystoupat mezi přední díla současné literatury bez ohledu na své žánrové zařazení. Výraznými příklady v severské literatuře jsou *Proroci z fjordu Věčnosti* Kima Leineho a *Porodní bába* Katji Kettu.

Kim Leine se narodil v Norsku dánským rodičům, v patnácti letech odešel za otcem do Dánska a v dospělosti žil s rodinou v Grónsku. Tam také situoval román *Proroci z fjordu Věčnosti*, jehož hlavní hrdina kněz Morten Falck pochází stejně jako autor z Norska, ale odchází na studia do Kodaně a poté je vyslán na misi do Grónska. Velká část děje je vystavěna kolem dvou základních témat – vnímání světa perspektivou náboženství a opozice morálky a zhýralosti. Naturalismus se projevuje nejen otevřenými sexuálními scénami, ale také sugestivním popisem prostředí zachycujícího všudypřítomnou špínu, nemoci, hlad a zimu. Leine vyniká jak ve vylíčení dobové atmosféry pustého ostrova, tak ve vykreslení dánsko-grónské společnosti na sklonku 18. století. V roce 2013 za tento román získal Cenu Severské rady za literaturu.

Neméně oceňovaná kritikou i čtenáři je *Porodní bába*, román o lásce nemanželské dcery se šamanskými kořeny a vojáka nacistického Německa za laponské války. Pro autorku neexistují žádná tabu a nemilosrdně popisuje kruté období plné znásilnění, masového zabíjení či pokusů na lidech. Působivosti docíluje i expresivním, syrovým a místy vulgárním jazykem. Kniha získala prestižní Runebergovu cenu a ocenění se dočkalo hned několik z dvacítky překladů do cizích jazyků, češtinu nevyjímaje. Finská spisovatelka Katja Kettu na *Porodní bábu* navázala povídkovým souborem *Sběratel dýmek*, v němž se objevují stejné postavy, ale také historické osobnosti nebo tajemné bytosti. Na začátku druhé světové války se odehrává zatím poslední autorčin román *Můra* ze sovětského pracovního lágru, kde vládne krutý režim. Podobně jako je *Porodní bába* příběhem osudové lásky na pozadí dějin, je *Můra* příběhem nezdolného přátelství.

Severských historických románů by samozřejmě bylo možné jmenovat daleko více, ať už těch starších jako klasickou

trilogii Sigrid Undsetové *Kristina Vavřincova*, nebo těch současných. Je čím dál častější, že tato díla stojí na pomezí vícero žánrů – jako historické detektivky Martina Jensena ze středověké Anglie (*Královi psi*, *Křivopřísežník*, *Sedlákův soud*), thriller *Drsný je zákon mé země* Toreho Kvævena, v němž se vikingové vypravují do nitra Afriky, nebo dokumentární romány Steva Sem-Sandberga, zpracovávající palčivé okamžiky moderních dějin (*Chudí v Lodži*, *Ravensbrück*, *Vyvolení*).

Kontakt na autorku: jitka@skandinavskydum.cz

© 2000-2010 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz · knihovna@svkhk.cz